

להרוג את המתים: הטרגדיה השנייה של יהודי עדן מאת ד"ר אדי כהן

מבט מבס"א מס', 1,469, 5 במרץ 2020

תקציר: מדינות ערב ידועות בהפרתן הגורפת והברוטלית של זכויות אדם. אין תמה כי במקום בו אין ערך לחיי אדם ולכבודו אין אף ערך לכבוד המת, והמתרחש כיום בעדן ממחיש זאת בצורה חדה: "הריגתם מחדש" של המתים היהודים (והאנגלים) הקבורים בעיר.

מזה מספר שבועות מתבצע בעיר עדן שבתימן [הרס שיטתי של בית הקברות היהודי \(והאנגלי\)](#) בסגנון המזכיר את תקופת כיבושי האסלאם, עת מיהרו הכובשים הערבים/מוסלמים לבנות מסגד מעל הכנסייה או בית הכנסת במקומות הכבושים על מנת למחוק כל סימני תרבות זרה לאסלאם.

מדובר בפרויקט בנייה של עשרות בניינים בשכונה המבוקשת ביותר בעדן, לא רחוק מהים, שיוקם על הריסות בית הקברות היהודי (והאנגלי). התוכנית מנוגדת לא רק לערכי ההתנהגות והמוסר המקובלים בעולם המערבי אלא אף לערכי האסלאם וההלכה המוסלמית. כפי שמצוטט הנביא מוחמד בחדית' (הלכה בע"פ) ידוע: "אמר שליח אללה עליו השלום: 'אל תשבו על קברים ואל תתפללו לכוונם'" (צחיח מוסלים). ואולם דומה כי אין גבול לתאוות הבצע של "המועצה הזמנית" בתימן, שהוקמה ב-2017 בהנהגתו של הגנרל עידרוס זוביידי והרואה בשליטתה על עדן קרש קפיצה להקמת מדינה עצמאית בדרום תימן - לא גבול התנהגותי/פוליטי ולא דתי.

הפרויקט יביא למחיקתם הסופית של שרידי הקהילה היהודית בעדן, ששורשיה עתיקים במידה ניכרת מהופעת האסלאם. במאה העשרים חיה הקהילה (שמנתה מעל 7,000 נפש במחצית שנות הארבעים) תחת שליטה בריטית, ואולם החלטת החלוקה של האו"ם הביאה לפרעות נרחבות (ב-2 בדצמבר 1947) בהן נרצחו 82 יהודים ועשרות נפצעו. מרבית בתי העסקים היהודיים בעיר נבזזו, בתי כנסת נשרפו, ומאות בתי יהודים נשרפו ו/או נבזזו. הנרצחים נקברו קרוב לוודאי בבית הקברות היהודי במרכז העיר, אותו בית קברות שמנסים כיום למחוק. המשמעות היא הריגתם של הנרצחים.

ב-1965 מנתה הקהילה כ-450 נפש, אך שנתיים לאחר מכן - לאחר מלחמת ששת הימים וערב הפינוי הבריטי חודשים ספורים לאחר מכן - לא נותר בעדן יהודי כלשהו. העוזבים נאלצו להשאיר את רכושם.

מי יעצור ביזוי שיטתי זה של המתים? בלבנון ניסו בשנים האחרונות לבנות על בית הקברות היהודי בצידון אך המהלך נכשל בשל לחץ ציבורי. מדוע לא יוציאו אנשי הדת המוסלמים פסק הלכה (פתוה) המונע את המשך העבודות בבית הקברות? לאחרונה ביקרו אנשי האיגוד האסלאמי העולמי במחנה אושוויץ במאמץ לקרב בין יהודים למוסלמים. גינוי מצידו (או מצד כל גורם אחר) של מהלך זה, הנוגד את הוראות האסלאם, תהווה צעד לא פחות חשוב של קרוב לבבות.

בנוסף, "המועצה הזמנית" בתימן מקיימת קשרים טובים עם האמירויות הידועה במאמצי לקידום הסובלנות בין הדתות. הגיע הזמן שמישהו יעשה דבר מה על מנת שיהודי עדן יוכלו להמשיך ולנוח על משכבם בשלום.

*ד"ר אדי כהן הוא חוקר במרכז בס"א.